Ч. 275 (13.223). Львів, неділя 11. грудня 1932. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 4·00 зол., Чвертьрічно 12·00 „, Піврічно 24·00 „, Річно 48·00 „. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Гроші, зброя і престіж.

Про три найбільше актуальні міжнародні справи.

Конфлікт Европи з Америкою у справі довгів.

Гроші були, є і будуть центральною міжнародньою проблемою, чи тою вісю, довкола якої всі міжнародні проблеми крутяться. Річ лише у більшому чи меншому підкреслюванні фінансової чи господарської сторінки кожної проблеми та ближчій або дальшій залежності проблеми від економічних інтересів міжнародного світа. Одною із найбільш питомих рис післявоєнного світа й одним із найголосніших актів обвинувачення проти спричинників останньої війни та творців нинішнього „воєнного мира", є факт, що всупереч усім „ідеальним" воєнним гаслам та миротворчим серпанкам — за останніх 13 літ справа грошей, в її найбрутальнішій формі голих цифер, не перестає бути першою і найважнішою проблемою цілого міжнародного життя.

Ледви вступилася справа воєнних зобовязань переможених держав, конкретно Німеччини, відома під фірмою „репарації" та фактично зліквідована в льозанській умові, рубом станула справа воєнних довгів европейських побідних держав. Ці дві справи, зрештою, найтісніше з собою звязані і сама згадана льозанська умова узалежнювала ратифікацію умови вірительними державами від ревізії їх власних довгів супроти Америки. Треба було лише ждати першої нагоди, щоби вимогу окреслення воєнних довгів поставити конкретно на чергу дня. Ця нагода трапилась у звязку з терміном 15. грудня т. р., в якому европейські побідні держави, задовжені в Америці підчас війни, мають заплатити чергову рату. Загальна сума цієї рати це округло 123,420.000 долярів; з того лише 31,570.285 дол. іде на сплату капіталу, а вся решта, себто 92 міліони долярів, — це відсотки! Додаймо, що заплатити ці великанські гроші треба золотом, а в ніякому разі не можна сплатити їх товарами, та пригадаймо врешті, що найбільший (у цій грудневій раті) англійський довг (близько 20 міліонів фунтів) є фактично ще більший з огляду на крах англійської валюти, — зрозуміємо, що всі довжні европейські держави пручаються проти такого лихварського видушування з них рідного капіталу. Англія, Франція, Італія, Чехословаччини, Югославія й Польща — кожна з тих держав окремими нотами зажадали від Спол. Держав прольонгувати цю рату довгу до часу вирішення цілої проблеми довгів. Усі аргументи трапили в порожнечу. Так само безуспішною була друга англійська нота. През. Гувер і його республиканська партія, хоч відходять від влади, не хотять тратити решітки популярности серед американських мас і непохитно домагаються заплати. Останне становище Гувера, це згода передати справу довгів окремій комісії конгресу — але аж після заплати теперішньої рати. Новий през. Рузвелт теж саме неуступчивий: щонайвище, мовляв, треба допомогти довжникам, щоб вони могли свій довг сплатити, але сплатити його мусять...

Таким робом з Европи знову відпливе який міліярд золотих. Англія рішена заплатити: так вимагає її зробити національний престіж; становище Франції ще невідоме; зате Італія вже рішила піти слідами Англії і платить своїх 1,245.437 долярів. Справа й для Польщі актуальна, бо вона має заплатити 15. ц. м. поверх 3 міліони долярів, як відсоток від капіталу 206 міліонів долярів, устійненого в умові з 1924 р....

Ясна річ, що примус заплатити Америці таких великанських сум дає притоку Англії домагатися звороту позички від Франції, а цій останній — відкинути ратифікацію льозанського порозуміння. Іншими словами, воскресає наново проблема репарацій і грозить нове шалене загострення економічних відносин у цілій Европі. З другої ж боку може саме тому останне вирішення Америки мабуть буде вже останнім.

Остаточне фіяско конференції роззброєння.

Факт що у Женеві перебувають не лише військові експерти, але й міністри закордонних справ та премієри цілого ряду европейських держав, говорить проречисто, що рішаються там справи першого сутополітичного значіння. Ці державні діячі сидять у Женеві з уваги на дві справи, які не сходять з тамошнього терену: манджурського конфлікту й конференції роззброєння.

Конференція роззброєння дійшла до тої точки, коли не можна довше зволікати з відповідю на рішуче домагання Німеччини признати їй рівні права у ділянці „роззброєння", а радше — зброєння. Американський делегат Норман Дейвіс має вертати до батьківщини: їхати туди з порожніми руками, це значить признати й власну компромітацію. Тому знову ініціятиву компромісу взяв він у свої руки та висунув формулу, яка стверджувала би кінець „другого періоду" конференції роззброєння, підсумовуючи її мізерні конкретні висліди, а справу рівноправности Німеччини та французької вимоги „безпеки" передавалаб окремій комісії, яка три дальші роки „радилаб" над ними і за три роки передала новій конференції роззброєння... Німецький міністр Нойрат, якому предложили таку заяву справи, заявив коротко, що він приїхав не задля похорону конференції, а уможливлення її дальшої еґзистенції. Тоді дипльомати склали нову формулу, в якій кажеться, що „ціллю конференції є доведення до загальної рівноправности у ділянці зброєння, у рамах загальної безпеки". Щоб, мовляв, і німецька „рівність" була названа і французька „безпека". Якщо Німеччина добачить у цій формулі фактичне чи бодай престіжеве признання їй зброєневої рівности, тоді Нойрат поверне назад на конференцію, яка таким робом бодай назовні збереже свою „цілість" і під серпанком цієї „згоди" закриє безперечне фіяско всіх дотеперішніх своїх нарад.

Інтерес Японії та престіж Ліги Націй.

Далека справа Манджурії, яка стільки нервів напсувала женевським дипльоматам, дозріла теж до хвилини, поза яку нікуди дальше її відволікати. Спеціяльна сесія Ради Ліги Націй обмірковує обемистий рапорт далеко-східної комісії льорда Лейтона та крутиться у завороженому колі суперечних вимог Японії і Китаю. Рапорт Лейтона, що осуджує Японію та пятнує штучне покликання до життя „самостійної" держави Манджу-Го, перестерігає проте перед поворотом до „статус кво анте" і каже рахуватися однаково з інтересами Японії у Манджурії, що й Китаю. Коли ж додамо, що Японія рішуче заявляє, що Манджурія, це для неї питання життя чи смерти, а Китай рішуче відмовляється вести з Японією переговори віч-у-віч без покровительства Ліги — бачимо всю безвиглядність розвязки тієї квадратури кола. Цікаво, що цілий ряд малих европейських держав, як Ірляндія, Швеція, Чехословаччина й Еспанія, лякаючись прецеденсу безкарности воєнної експедиції якотонебудь могучого сусіда, виступили дуже рішуче проти Японії за зголосили резолюцію, що осуджувалаб на цілій лінії японську політику на Далекому Сході. Не диво, що делеґат Японії у відповідь зажадав або відкликати ту резолюцію, або переголосувати її „для виснення ситуації", з тим, що в разі побіди резолюції — Японія виступить з Ліги Націй. На практиці це означувалоб розвал тієї установи.

Не диво, що Еріо й Мекдональд дозволили собі виїхати з Женеви до своїх столиць лише на 3 дні і заповіли свій поворот над леманське озеро. Всі дипльоматичні стилісти й штукарі морочаться над винахідкою якоїсь такої штуки, яка наситилаб вовка не нарушуючи овець. Така штучка вже явилась на овиді: це ідея ще одної „спеціяльної комісії", цим разом з участю Америки й Совітів, яка „остаточно" „полагодилаб" справу.

Іншими словами — знову нове зволікання з практичним признаванням доконаних фактів, для рятування престіжу Ліги — і її компромітації.

За долю працюючих.

10.000 безпомічних українських служниць у Львові. — Предмет визиску, деморалізації і денаціоналізації. — Початки станової орґанізації домашніх робітниць. — „Т-во св. Йосифа" й „Будучність". — Аномалія двох таких самих орґанізацій. — Високі цілі й завдання та скромні засоби.

Зубожіння нашого села, нужда і голод приневолюють щороку сотні українських сільських дівчат кидати рідну стріху та з клуночком в руках шукати заробітку у непривітних мурах національно-чужого міста. Такі бідні, недосвідчені, сільські дівчата, неознайомлені з міським життям, без ніякої фахової підготовки, стають жертвами всякого визиску, наражені на безчисельні небезпеки включно з винародовленням, втратою чести й навіть життя — як свідчать про це факти, постійно реєстровані в часописних хроніках.

В той спосіб гинуть сотні українських сільських дівчат, фізично і морально здорових — рік-річно пропадають безповоротно для нашої нації і церкви, скріплюючи ряди ворожих нам елементів.

Зарадити цьому може тільки доцільно переведена, загальна, станова організація всіх українських домашніх помічниць, розкинених тисячами по всіх містах нашої землі, яких у самім Львові начислюють до десять тисяч.

Заходами людей доброї волі повстали в деяких містах, — як Львів, Дрогобич, Перемишль, Стрий, Станиславів, — станові організації домашніх помічниць під опікою Церкви. Це було першим кроком в залишеній досі ділянці і немалою заслугою ініціяторів цього важного діла. Треба тут згадати заслужене на цім полі Т-во у Дрогобичі, підготовлене заходами ОО. Василіян, яке завдяки жертвенним трудам о. Галдевича, під його управою вже впродовж півтора року, при невеликому числі, до 200 членів, дійшло до власної домівки, де істнує приют для немічних, дешева кухня і такі варстати праці як пральня, швальня і склеп. — Домівку закуплено ощадностями, гірко запрацьованого гроша самих робітниць. — Другим таким заслуженим Т-вом є Т-во св. Йосифа під проводом ОО. Василіян у Львові, засноване о. Титом Галущинським 1917 р. Т-во св. Йосифа, яке удержувало кілька літ приют для немічних і безробітних при вул. Бляхарській, закупило з початком 1932 р. каменицю при вул. Руській за 8 тисяч долярів. На цю суму зложилися ощадности членів і дар добродія Тиханського — 2 тисячі дол. Приют з вул. Бляхарської перенесли до власної домівки, поширили його і відповідно урядили.

ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ за українською мовою навчання переводити безумовно в усіх українських громадах, де є польські й утраквістичні школи!

а також улаштували кухню і дешеву харчівню, яка щораз краще розвивається і приносить Т-ву доходи. — Шкода тільки, що Т-во св. Йосифа не старалося поширити своєї діяльности на загал львівських українських робітниць, а обмежило її до невеликого числа 150 членів, які зпочатку вступили до Т-ва, складаючи там свої ощадности. Щойно останніми часами збільшилося число членів у Т-ві св. Йосифа — всеж не доходить до 300. Треба це тим більше зазначити, що оснувателі Т-ва робітниць „Будучність" перед почином своєї акції звернулися до управи Т-ва св. Йосифа з пропозицією поширити його на загал українських робітниць у Львові, як матірнього Т-ва загальної організації домашніх помічниць, жертвуючи свою поміч у переведенні цього діла.

Однак управа св. Йосифа поставилась негативно до ініціятивної думки оснувателів Т-ва „Будучність". Таке вирішення справи тодішньою управою Т-ва св. Йосифа, пояснює мало зрозуміле явище істнування у Львові двох гр. кат. організацій українських домашніх робітниць з тотожними цілями, а саме Т-ва св. Йосифа і Т-ва „Будучність". Очевидно, що такий стан причиняється до витворювання деяких антагонізмів між окремими групами служниць, та спинює нормальний розвій цілої акції. Тому треба подбати, щоби управи обох організацій чим швидше призадумалися над способами усунення цієї аномалії.

За переведення загальної станової організації українських домашніх служниць взялося тепер Т-во українських гр.-кат. робітниць „Будучність", основане 3. листопада 1929 р. у Львові за почином митр. Шептицького та гуртка ідейних одиниць. Переведення в діло цього завдання стрічало чимало трудношів, як недостача матеріяльних засобів і власної домівки, недостача ідейних, вишколених суспільних діячок, а також мала свідомість у загалу робітниць потреби такої організації. А всеж удалось у короткому часі згуртувати у Т-ві понад 1200 членів. Основано кружки Т-ва „Будучність" при 7-ох парохіяльних церквах у Львові, поширено діяльність на край через засновування філій. Покищо Т-во має пять філій. Поклик до засновування нових філій Т-ва „Будучність" і до уніфікації всіх станових організацій в одно краєве Т-во з централею у Львові не найшов ще відгомону.

Т-во не має досі власної домівки, але безробітні члени находять захист у приюті св. Андрея (бічна Стрийська). Досі користало з приюту понад 500 робітниць, а деякі по кілька разів. Секретаріят Т-ва (Ринок 10) помагає безкорисно членам, що шукають праці. У звязку з господарською крізою та зубожінням нашої інтелігенції, щораз менше хлібодавців зголошується, а число безробітних, шукаючих праці, постійно росте. Приют св. Андрея не може змістити всіх голодних і безробітних. Зарадити цьому лихові можна через отворення у власній управі таких варстатів праці як дешева кухня, пральня, прасовальня, швальня, трикотарня, які дали би безробітним працю та Т-ву доходи на удержання приютів для безробітних і немічних робітниць. Але на це необхідна власна домівка. Доцінюючи конечність власної домівки для успішного розвитку такої установи як „Будучність" управа Т-ва від самого початку звернула всі зусилля на придбання фондів на домівку. На ту ціль призначено 70 проц. доходу членських вкладок і 20 проц. доходу з імпрез. Однак зріст безробіття, знижки платень домашніх помічниць, спричинені знижкою доходів хлібодавців, усе це зменшує доходи Т-ва, так, що призбирання відповідних на ту ціль фондів є річчю дуже тяжкою. Лекше було товариствам, які повстали давніше серед кращої конюнктури, та користувались княжими дарами всяких меценатів, як ось згаданий добродій Тиханський, що дарував Т-ву св. Йосифа 2 тисячі долярів. Лекше теж буває у містах, де загал робітниць гуртується коло одної церкви і творить одну громаду. Більше трудношів представляє ця справа у Львові, де робітниці розкинені по всіх дільницях міста, гуртуються окремо при кількох церквах, а між цими окремими групами є ріжні жалюгідні антаґонізми.

Коли зважимо умовини, серед яких приходилось класти основи під велику будівлю загальної організації українських домашніх робітниць, то висліди трьохлітньої діяльности того Т-ва безумовно чималі. Але, коли порівняємо ті досягнення з тим, що на цім полі зроблено в інших народів, напр. у поляків, мусимо признати, що та праця у нас ледве започаткована. — Проблема доцільної організації великих кадрів домашніх робітниць вяжеться з цілою низкою питань суспільного, обичаєвого, родинного й економічного життя — тому ця справа мусить стрінутись із загальним признанням нашого свідомого громадянства. Але успішний розвій діла, започаткованого гуртком одиниць, вимагає не тільки признання, але моральної і матеріяльної підмоги. В першій мірі справою повинно зацікавитись наше інтелігентне жіноцтво і о.о. духовні. Краща майбутність „Будучности" вимагає великого накладу жертвенної праці і багато жертвенного гроша — та перевсім витревалости, великої терпеливости і посвяти.

Евстахія Тишинська.

Роботи незначно підіймаються.

НЮ-ЙОРК, 18. листопада. (Вл. кор.) Рада Національної Промислової Конференції оголосила сьогодні звіт із помічень над поступом бизнесу. У звіті сказано, що в жовтні замітний був зріст продукції, а зате трошки впала виміна продуктів у порівнанні з вереснем і серпнем. Продукція у сталевім і залізнім промислі збільшилася, а зате впала продукція автомобілів. Таксамо ослабла робота в підприємствах будівельних, а зате збільшилася в майнах (копальнях) та ел. фабриках. У ткацькому промислі настав малий застій у порівнанні з минулим місяцем.

Засудили спільників диктатора.

МАДРИТ (ПАТ). Оголошено присуд на ґенералів, що брали участь у держ. перевороті зорґанізованім ґен. Прімо де Ріверою. Ґенерала Мартінеза Аніда засудили на 24 роки примусового поселення на островах Балеарських. Інших позбавлення прав цивільних та політ. Інших обвинувачених засудили на примусове поселення в ріжних місцевостях впродовж 14 літ, а також на позбавлення прав цивільних і політичних та прав до емеритури. Б. міністра справедливости ґен. Сарро засудили на виселення зі столиці на 6 літ.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ГРУДНЯ 1932.

Д-Р ОСИП ФІЛЯС 2)

Суспільна опіка
у наших умовинах.

Друга сторона медалі це скількість працездатних рук на число громадян даного народу. І ось статистика всіх народів світа виказує сильний спадок числа новороджениців.

Відомі є факти, що в міру розвою цивілізації, культури та загального добробуту або господарських кріз скількість уроджень меншає. Як причину подають економісти перш за все змагання жіноцтва до еманципації, до більшої свободи рухів та конечности ставути поруч мущин до праці в метою самостійного заробітку. З другого боку нинішня господарська скрута з усіми її наслідками пояснює таке явище.

З цього виходить, що не чисто фізична неспромога жіноцтва є причиною меншої скількости новороджениців, але психічний ухил та господарська скрута. Явище це веде до зменшення природного приросту населення. Природний приріст населення це ріжниця-решта, яка лишається зі скількости живонароджених дітей менше скількости усіх померших за час 1 року в якійсь державі. Клясичним краєм спадку природного приросту населення була і є Франція. Справа це важна не тільки з економічного, але й політичного боку. Возьмім приклад Франції та Німеччини. Населення Франції у часі франц.-пруської війни в порівнанні до населення Німеччини виглядало як 100:101. Франція 36 міл. населення — Німеччина 39 міл. Від часу програної французами війни, природний приріст її населення почав зменшатися, а саме була менша скількість новороджениців (система 1—2 дітей на родину). Німці звернули скоро увагу на це явище і вже тоді будували надії на майбутнє. Розвели живу пропаганду розмножування народу (тепер бачимо це в Італії), вели розумну політику оселення, нагороджували родини з більшою скількістю дітей і довели до того, що під кінець минулого віку *денний природний приріст населення Німеччини* рівний був *місячному* у Франції.

Тому в часі від 1872—1914 населення Франції зросло з 36 міліонів на 39.7 міл., а Німеччини з 39 міл. на 65 міл. голов. Це заважило безперечно на загальній культурно-господарчій розбудові Німеччини, її культурнім і науковім дорібку у цивілізації світа, а також мало свій вплив на час проловжування останньої світової війни.

Нині обставини в Европі значно змінилися. Нинішній стан у поодиноких державах Европи виходить із наведеної тут порівнальної таблиці руху населення, себто числа новороджениців (перша лінія кожної держави (ур) загальної смертности всіх громадян (друга лінія к. держ. (см.) та вислід: природний приріст населення в обчисленні на 1000 громадян (третя лінія кожної держави (пр)).

РУХ НАСЕЛЕННЯ НА 1000 ГРОМАДЯН.

Радянський Союз 163.200.000.

Рік	1901 1905	1911 1913	1921 1925	1926	1927	1928	1929	1930
ур.		43.5	43.9	43.6	44.2	42.7		
см.		28.6	22.6	20.0	22.3	18.8		
пр.		14.9	21.3	23.6	21.9	23.9		

Польща 32,120.000.

Рік	1901 1905	1911 1913	1921 1925	1926	1927	1928	1929	1930
ур.		37.4	35.0	33.6	32.1	32.6	32.3	32.8
см.		21.0	18.7	18.1	17.6	16.7	17.0	15.8
пр.		16.4	16.3	15.5	14.5	15.9	15.3	17.0

Голяндія 7,920.000.

Рік	1901 1905	1911 1913	1921 1925	1926	1927	1928	1929	1930
ур.	31.5	28.1	25.8	23.8	23.1	23.3	22.8	23.1
см.	16.0	13.1	10.4	9.8	10.2	9.6	10.7	9.1
пр.	15.5	15.0	15.4	14.0	12.9	13.7	12.1	14.0

Італія 41,302.000.

Рік	1901 1905	1911 1913	1921 1925	1926	1927	1928	1929	1930
ур.	32.6	31.9	28.9	27.2	26.9	26.2	25.2	26.0
см.	22.0	19.4	17.0	16.9	15.8	15.8	16.1	13.7
пр.	10.6	12.5	11.9	10.3	11.1	10.4	9.1	12.3

Чехословаччина 14,726.000.

Рік	1901 1905	1911 1913	1921 1925	1926	1927	1928	1929	1930
ур.			27.1	24.6	23.3	23.3	22.4	22.7
см.			16.2	15.6	16.0	15.1	15.5	14.2
пр.			10.9	9.0	7.3	8.2	6.9	8.5

Німеччина 63.890.000.

Рік	1901 1905	1911 1913	1921 1925	1926	1927	1928	1929	1930
ур.	34.3	28.1	21.3	19.3	18.4	18.6	17.9	17.8
см.	19.9	15.9	13.1	11.7	12.0	11.6	12.6	11.1
пр.	14.4	12.2	8.2	7.8	6.4	7.0	5.3	6.5

Англія 39,948.000.

Рік	1901 1905	1911 1913	1921 1925	1926	1927	1928	1929	1930
ур.	28.2	24.2	19.9	17.8	16.6	16.7	16.3	16.3
см.	16.0	13.9	12.2	11.6	12.3	11.7	13.4	11.4
пр.	12.2	10.3	7.7	6.2	4.3	5.0	2.9	4.9

Франція 41,400.000.

Рік	1901 1905	1911 1913	1921 1925	1926	1927	1928	1929	1930
ур.	21.2	18.8	19.3	18.8	18.2	18.3	17.7	18.1
см.	19.6	18.2	17.2	17.4	16.5	16.4	18.0	15.7
пр.	1.6	+0.6	2.1	1.4	1.7	1.9	—0.3	2.4

Найбільший природний приріст населення в Европі має Радянський Союз (точних дат покищо нема) зріст від останнього перепису в 1926 р. дає 16,200.000 голов, коли ще в 1914. р. Росія начисляла 139.300.000 голов, нині 163,200.000 голов. Другою з черги є Польща. Її населення дня 30. IX. 1921 р. — 27,176.717 душ. дня 9. XII 1931. — 32, 120.020. Отже природний приріст населення 4,943.303. Найменший приріст має Франція, за нею йде Англія та Німеччина. Але й тут бачимо

В 13. РОКОВИНИ СМЕРТИ
Д-РА СТЕПАНА ГАСЮКА
сотника лікаря У. Г. А.
відбудеться Поминальне Богослуження дня 13. XII. в год. 8. рано в церкві Успенській при вул. Руській.

Процес Центроліву 7. лютого.

Судя Рудніцький, віцепрезидент 3-го карного виділу варшавського Апеляційного Суду, назначив речинець апеляційної розправи Лібермана, Вітоса, Прагера, Керніка й інших обвинувачених у процесі Центроліву, б. берестейських вязнів, на день 7. лютого 1933. Процес обчислений на кільканацять днів, бо багатьох свідків будуть переслухувати вдруге.

Венделів „син“
не має сильних доказів.

НЮ-ЙОРК, 18. листопада. (Вл. кор.) Управа маєтку небіжки Еллі Вендель, останньої з роду мільонерів Венделів, що записала минулої весни родовий — як кажуть століміоновий — маєток на різні релігійні ціли, предложила у спадковім суді в Ню-Йорку сильні докази проти претенсій Патрика Мориса, котрий зголосився до спадку як правесний син Готліба Венделя з його тайного подружа. В літі відбулося переслухання свідків аж у Шкотії, звідки Морис родом і їх зізнання тепер відчитують у суді. Деякі з них свідчать некорисно для Мориса. Та найважніше те, що знавець письма заявив, що і тестамент Готліба Венделя і його листи, писані ніби до Мориса, є підроблені. Таксамо сьогодні зізнав свідок, що формуляр шлюбної метрики Венделя походить десь з 1913 р., хоч шлюб мав відбутися в 1876 р.

Страшна експльозія.

У великій німецькій хемічній фабриці товариства „І. Г. Фарбен“ у Премніц прийшло в середу передполуднем до страшної експльозії. Один слюсар працював з кількома робітниками в новім будинку, до якого везли бутлю з киснем. Нараз бутля впала на землю, а що була під великим тисненням, то експльодувала. Наслідки експльозії були страшні: В цілій околиці будинку вилетіли шиби, а також завалився мур, придавлюючи собою на смерть багатьох робітників. Досі видобуто 7 трупів. Думають, що число вбитих значно більше.

ріжницю. Скількість новороджениців найменша в Німеччині, 5 разів менша як у Франції Тому, що Німеччина, яка на початку цього віку була на першім місці щодо скількости новороджениців в Европі, тепер займає в ряді культурних народів останнє місце.

Смертність щодо скількости зменшається в усіх державах поволі і дає значно менші зміни.

Найбільше зменшення смертности є в Німеччині, велике в Італії та Англії, а найменше у Франції. З тих двох явищ виходить, що народи та держави стараються втримати у скількості населення рівновагу. До деякої міри рівновагу втримує вже Італія, Німеччина зменшила скількість смертности так сильно, що майже в половині покрила величезний спадок скількости новороджениців.

Коли приглянутися відносинам у Польщі, то природний приріст населення дає 18.2 прц. до 1. XII. 1932 р. Цікаві відносини є на наших землях.

НА 1000 ГРОМАДЯН.

Східні воєвідства.
(Новгородецьке, Полісся, Волинь.)

[illegible]	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
[illegible]	17.8	29.4	34.3	35.8	40.2	39.5	39.5	38.2	36.6	36.9
[illegible]	30.7	27.4	19.5	20.4	15.2	16.7	16.5	17.7	17.4	16.3
[illegible]	−13	+2	14.8	15.4	25.0	22.8	23.0	20.5	19.2	20.6

Полудневі воєвідства.
(Львів, Тернопіль, Станиславів.)

[illegible]	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
[illegible]	30.1	28.8	34.2	36.7	36.1	35.1	35.2	31.8	31.5	32.0
[illegible]	16.6	31.4	23.4	21.2	19.9	20.6	18.9	19.8	19.9	15.3
[illegible]	13.5	−2.6	10.8	15.5	16.2	14.5	16.3	12.0	11.6	13.7

(Продовження буде.)

Хто не вміє користати з права — той не варта його мати. Використайте закон з 31. липня 1924 р. і переведіть ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ за українською мовою навчання!

Буковинські українці при праці.

Будова театральної салі.

Ми вже свого часу повідомляли, що буковинські українці перевели розбудову невеликої салі в Народньому Домі на модерну концертово-театральну салю, що коштувало понад 250.000 левів (12.500 зол.). В черновецькому „Часі“ (ч. 1.191 з 4. ц. м.) поміщені підсумки жертв на розбудову тої салі по кінець листопада, з яких виходить, що буковинські українці зложили досі на ту ціль 100.768 левів. „Ця сума — пише дальше „Час“ — вийшла понад наші сподівання гарна, а це тимбільше, що й число жертводавців досить високе, бо дійшло до одної тисячки“. Виділ Т-ва „Народній Дім“ надіється, що з нагоди відкриття марморових таблиць весною 1933-го року висота жертв на ту ціль збільшиться до 150.000 левів, так, що решту затягненого довгу в сумі поверх 100.000 левів покриє вже „Народній Дім“ із приходів зі салі.

„Українська Ластівка“.

Т-во „Українська Школа“ в Чернівцях оголошує у пресі відозву до родичів, у якій повідомляє, що приступає до видавання діточого журналику п. з. „Українська Ластівка“. Журналик виходитиме щомісяця і коштуватиме на цілий рік 75 левів (за кордоном: 1 долар). Адреса видавництва: „Українська Школа“, Чернівці, вул. Петровича ч. 2.

Повітові вибори й українці.

В неділю 4. грудня відбулися повітові вибори на Буковині. Висід виборів такий: **Повіт Чернівці:** записаних виборців 49.914, голосувало 31.574, анульовано 312 гол., чистих карток 2.121, націонал-цараністи 12.491 (41 проц.), українська нац. ліста 7.511 (37 проц.), ліберали 3.568 (12 проц.). На основі цього висліду мають націонал-цараністи 23 радних, українці 13. **Повіт Сторожинець:** записаних виборців 45.733, голосувало 27.565, анульовано 675 гол., чистих карток 260, націонал-цараністи 8.547, українська нац. ліста 6.384, соціял-демократи 5.054, кузисти 4.043, ліберали 2.862. На основі цього висліду мають націонал-цараністи 19, українці 11 радних. У повітах Сучава і Радівці, де перемогли теж націонал-цараністи, української нац. лісти не було.

Пій XI. до українських владик.

В останньому числі „Мети“ находимо такий зміст промови папи Пія XI. до зібраних на спеціяльній авдиєнції українських гр.-кат. владик після посвячення дому Української Папської Семинарії у Римі 13. листопада ц. р. Св. Отець сказав м. ін. таке:

„Тішуся, що бачу Вас, Епископів-Пастирів того народу, що переживає такі важкі хвилі. З радісним серцем Ми жертвували Вам той будинок щоб Ви його мали за свій, щоб Ви у своїм домі могли відбувати Ваші конференції, щоби в ньому могли виховуватися Ваші питомці, надія Ваша і Наша, щоби могли зростати в чеснотах і святости, подібно як покровитель тої семинарії св. Йосафат. Жертвуючи Вам оцей дім, у вічному місті, близько спільного Отця всіх християн, Христового Намісника, Ми хотіли показати, як дуже близьким нашому серцю є Ваш милий нарід. З особливою любовю звертаємо часто наші думки і наше серце в сторону Вашого славного народу і просимо Бога, творця всього добра, щоби зіслав на нього всі потрібні благодати. Дай Боже, щоби сталося те, що Ви устами Вашого промовця сказали, що та семинарія дає надію на краще майбутнє. І Ми так думаємо, що ті священики, виховувані близько Петрового Престолу, зуміють повести Ваш нарід до кращої долі. Просимо і доручаємо Вам, занесіть і передайте Вашим вірним наше батьківське особливше благословення. Скажіть їм, що ми завсіди носимо їх у нашому серці, молимося за них і просимо, щоб і вони за нас молилися. Те, що до Вас кажу, звертаю також і до тих, які перешкоджені, не могли прийти, до Вашого Митрополита й інших епископів, обєднаних духом з Вами!“

З повищої цитати видно, що промова св. Отця Пія XI. була справді повна теплих поток про український нарід і що вона безумовно свідчить про щораз більше розуміння у найвищих ватиканських колах ваги української справи й українського релігійно-церковного життя для загальних цілей католицької церкви.

Треба ще додати, що крім згаданої спільної авдієнції українських гр.-кат. владик кожний владика окрема був прийнятий св. Отцем, що були прийняті всі питомці та окремо теж отримав від св. Отця привіт і сердечні бажання поворотy до здоровля Митрополит Шептицький.

На що дозволяє собі один польський учитель в українському селі?

В *Устю* жидачівського повіту є учителем Фердинанд Неволянський. Цей учитель не має нічого кращого до роботи, як агітувати проти шкільного плебісциту за українською мовою навчання. Ось низка фактів:

Покликав до себе *Олексу Борсука* і вимушував на нім, щоби відкликав шк. декларацію за українською мовою навчання та підписав декларацію за польською школою. До того самого намовляв *Рузьку Іванів*, обіцюючи, що за те звільнить її діти зі школи на 6 тижнів (!). *Хима Ловинська* і *Марина Іванів* твердять, що учитель відбирає від дітей позичені шкільні книжки і таким чином хоче вплинути, щоби родичі відкликали шкільні декларації. Зокрема робить натиск на шкільні діти, щоби наклонили батьків до відкликання шк. декларація.

Очевидно всяка агітація учителя у справі шкільного плебісциту є законно недозволена, бо § 10. виконного міністеріяльного розпорядку з 7. січня 1925, Д. З. Р. П. ч. 3. поз. 33 постановляє, що навіть оповістки про внесені шкільні декларації можна прибивати в домівці громадського (гмінного) уряду, а якщо такого нема, то в іншім видвім місці „однак з виключенням шкільного будинку“, зазначуючи тим самим, що сама школа не може бути місцем агітації. Звертаємо на це увагу міродайних чинників, щоби вкоротили самоволю розперезаного „педагога“.

УКРАЇНЦІ!
КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Викрили законспіровану радіостацію.

З Берліна повідомляють: По кількох тижнях пошукувань берлінська поліція відкрила нарешті законспіровану комуністичну радіостацію. Як відомо, радіостація послуговувалася дуже короткою филею і надавала концерти та пропагандові відчити, при чому кожна авдиція починалася співом інтернаціоналу. Промови виголошували посли до райхстаґу, не скриваючи зовсім своїх назвищ. Поліція думала спершу, що радіостація та змонтована на авті, яке змінює постійно місце постою. Щойно вчора вдалося поліції викрити, що радіостація міститься позаду одноповерхового дому в дільниці Ґруневальд у мешканні фільмового оператора Обермаєра. Керманичем стації був комуніст Ерік Розенталь. Поліція стацію замкнула, арештувавши її керманичів.

Поширення обсягу ділання Відділу П. К. О. у Львові.

З днем 15. січня 1933 р. поширюється обсяг ділання Відділу П. К. О. у Львові через перенесення з варшавської Централі чинностей чекового обороту. І так, коли дотепер мешканці Львова та його околиць примушені були мати чекові конта в Централі у Варшаві, то тепер можуть уже зголошувати, що приступають до чекового обороту у Відділі у Львові, що безумовно буде великою вигодою для учасників чекового обороту та вплине на ширше спопуляризовання чекового обороту П. К. О. на цьому терені.

Поширення обсягу ділання П. К. О. у Львові це наслідок прямування П. К. О. до постійного розвитку та діловости у чековім обороті інституції, засобом систематичної децентралізації.

Левін зійшов на біду.

НЮ-ЙОРК, 18. листопада. (Вл. кор.) Чарлз Левін, який перелетів як перший пасажир через Атлантик до Німеччини, зізнав учора в суді, що він утратив біля 800.000 дол. на летничих підприємствах, а решту на ріжних інших інвестиціях і тепер не має майже ніякого маєтку. Зате надіється дещо заробити в недалекій будучині. — Це зізнання зложив Левін при нагоді процесу за аліментацію який веде проти нього його жінка, з котрою розвівся.

—o—

ВИЩІ СТАРШИНИ НА УСЛУГАХ ШПІОНАЖІ.

В заведеннях Шкоди в Празі викрили шпіонську аферу в користь СРСР. Шпіонажа захопила фабрики зброї Шкоди, також фабрики гармат в Брні та Страконицях. У Брні арештували контрольора Ромбаля, в якого найшли рисунки прецизійних артилерійських прицілів і гарматніх замків. У Празі арештували двох старшин штабу, що вдержували звязки з шпіонською спілкою. Загалом досі арештували 17 осіб. Більшість із них комуністи. Спілка ця мала фальшиві німецькі пашпорти, яких уживали ті, що відвозили здобуті матеріяли до шпіонської централі в Берліні. Такі подорожі відбував часто член м. ради в Пільзні Гошек. Ревізії в Празі та Пільзні дали богатий матеріял, одначе не найшли вже плянів новітньої протилетунської гармати, сконструованої фабрикою Шкоди, бо ті пляни вже вивезли до Берліна.

—o—

Батько похоронив чужу дитину

через помилку.

НЮ-ЙОРК, 18. листопада. (Вл. кор.) Джан Бреннан з Ню-Йорку похоронив перед двома тижнями свою двомісячну донечку, яка померла у шпиталі і перележала в його домі два дні у відкритій домовині. Як дитина була вже закопана на цвинтарі, у шпиталі завважили, що віддали йому чужу дитину. Тому Бреннан мусів тепер похоронити свою власну донечку. — Дотепер не можуть дійти правди, чи помилку зробив шпиталь чи похоронник. Але управа шпиталю не домагається від батька заплати за шпиталь, а похоронник не вимагає других коштів похорону. Отже похоронили чужу дитину даром, а Бреннан має заплатити лише похоронникові 200 дол. 150 дол. за місце на цвинтарі. Тому, що заробляє лише 25 дол. тижнево, буде в[…] 10 дол. місячно похоронникові, до[…] довгу.

ҐАНДІ ВМИРАЄ!

За останні місяці Ґанді дуже підупав на здоровлі. Він так, якби вже був живим трупом. Тому без його відома до страв на припоручення англійських лікарів додають ріжні відживляючі препарати, щоби піддержати погасаюче життя.

НАРАДИ АНГЛ. КАБІНЕТУ В СПРАВІ ДОВГІВ.

ЛЬОНДОН, 9. XII. В неділю відбудуться наради англійського кабінету в справі довгів. Мають устійнити текст нової британської ноти, в якій В. Британія запропонує Гуверові, щоби негайно зібралася міжнародня конференція задля оконечного порозуміння в справі воєнних довгів. Преса твердить, що Франція готова піддержати Мекдональдів плян.

ЗАСТУПНИК ПРЕЗИДЕНТА НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 9. XII. ПАТ. Райхстаґ прийняв у третьому читанні більшістю 404 голосів проти 127 проєкт закону про заступництво президента Німеччини. Проти закону голосували комуністи та нім.-націоналісти.

ПОВІНЬ В ІТАЛІЇ.

НЕАПОЛЬ. 9. XII. Наслідком […]вних дощів вилили околичні ріки. Торговицю залила ріка Суасове. Потонуло багато тисяч безрог. Дорога засалася на півтора метра; підмило фундаменти багато домів, які зараз евкуували.

РОЗПРАВА ЗА НАПАД У ГОРОДКУ ЯҐ.

Зачувати, що сьогодні мають установити речинець доразового суду над виконавцями нападу в Городку Яґ. Розправа пічнеться мабуть уже в понеділок. Як довго потреває розправа, покищо невідомо.

ЗИМОВІ ФЕРІЇ СОЙМУ.

Зимові ферії польського сойму триватимуть від 17. грудня до 10. січня 1933 р.

—o—

НЕ ВІЛЬНО ПЛЕКАТИ КАВИ.

РІО ДЕ ДЖАНЕЙРО. ПАТ. Провізоричний уряд підписав декрет, опрацьований м-ством хліборобства, який заборонює через 3 роки управляти каву в усій Бразилії. Є це у звязку з надпродукцією кави та знижкою цін.

—o—

СУПІНҐВЕЙ ЇДЕ ДО ЕВРОПИ.

Більшовицький уряд позволив інтернованому китайському ґенералові Супінґвеєві виїхати разом зі штабом із СРСР до Европи.

—o—

ГРАБУЮТЬ ХАРЧЕВІ КРАМНИЦІ.

У Берліні сплюндрували в кількох місцях харчові крамниці. Ограбили теж одну касу.

ВИБУХ У КОПАЛЬНІ.

ЛЬОНДОН, 9. 11. ПАТ. У Вомбвелі (ґрафство Йоркшир) був вибух у копальні. Були 4 вбиті та багато ранених.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 744-7

— **Черевики, кальоші, снігівці, пантофлі і всяке інше взуття купуємо виключно в „КОМЕТІ", Львів, Ринок 21, Станиславів, Сапіжинська 10.**

— **Отворення богослужебної каплиці** при вул. Потоцького 95 відбудеться в неділю 11. ц. м. в год. 10. рано. Торжественне богослуження відправить Преосв. д-р Бучко, який виголосить теж інавгураційну проповідь.

— **Українському громадянству Львова до відома.** Пригадуємо, що в неділю 11. ц. м. точно в год. 12.15 відбудеться в салі Муз. Інституту ім. Лисенка Свято-Академія в честь 64-роковин „Просвіти".

— **Український Науковий Інститут у Берліні** влаштовує з нагоди 300-ліття народин Мазепи два виклади українською мовою д-ра П. Вергуна про життя і діяльність Мазепи і доц. д-ра В. Крупницького про пляни Мазепи і Карла XII перед походом шведів на Україну. — Заходом усіх українських студентських організацій у Кракові відбудеться дня 11. XII. ц. р. (в неділю) в год. 20.30 в салі Больонського, Ринок А Б 34Л свято в честь гетьмана Мазепи. У програму входять: Хорові точки, декламації, фортепянове й баритонове сольо і реферат. Комітет просить місцевих громадян і студентство взяти якнайчисленнішу участь у цьому святі. Ціни місць від 2—1 зол.

— **Українська Енциклопедія продовжує видання.** Як довідуємось із достовірних джерел після кількамісячної перерви Українська Загальна Енциклопедія почала наново працю і від січня наладнає правильну висилку зшитків своїм передплатникам. Коли саме появиться з друку 21-ий зшиток про це видавці повідомлять громадянство окремим оголошенням у пресі. Кількамісячна перерва у праці була спричинена головно вимковими коштами на ілюстраційний додаток, приготовлений за кордоном. Матеріяли на букву „С" уже готові і призладжуються до друку.

— **Відчит швайцарського письменника.** На запросини професійного союзу польських письменників у Львові дасть 12. ц. м. в год. 7. веч. відчит швайцарський письменник із Берна д-р І. Збінден п. з. „Боротьба нашої доби за духові цінности". Д-р Збінден — учень відомого фільософа Гольцапфля, що створив окрему школу ідеалістів, захоплених ідеями вселюдської гуманности.

— **У справі нового поділу на півріча.** М-ство освіти видало обіжник, що перше шкільне півріччя має кінчатися 22. ц. м., а друге розпічнеться 16. січня. У звязку з цим Головна Управа „Рідної Школи" інтервеніювала в кураторії Л. Ш. О., щоби свідоцтва у школах „Р. Ш." можна було роздати 21. ц. м. та щоби залізничі шкалярські знижки мали значіння від 22. ц. м. Інтервенція остала без успіху і Гол. Управа звертається з відкликом до м-ства освіти.

— **Війти вимагають стемплів на шкільних деклараціях.** Деякі війти всупереч виразним законним постановам і рішенню м-ства внутр. справ вимагають безправно стемплів на шкільних деклараціях. Так напр. начальник громади Вероблевичів Микола Сікора вимагав від бать-

ків Миколи Білика, Василя Лазарова та Івана Кравцева стемплів по 50 сот. на кожну шкільну декларацію. Очевидно, проти того безправства внесли батьки жалобу до дрогобицького староства.

— **Електрична струя вбила ґімн. учня.** Вихованок української бурси в Коломиї, уч. VIII. гімн. кл. Микола Трушкевич, монтуючи електричні проводи, торкнувся неізольованих частин і поражений струєю згинув на місці. Цей страшний випадок викликав у цілій Коломиї, зокрема серед української молоді, дуже прикре вражіння.

— **Жертва звання.** У зрубі „Токарня" в Гребові, що належить до братів Ґредлів, дерево придавило 40-літн. робітника Ілька Цабана. Він згинув на місці. Полишив жінку та шестеро дітей. На цвинтарі жінка серед голосіння просила, щоби її також закопали в могилу. Знайомі насилу відтягли нещасну від могили та фірою відвезли додому.

— **За похорон.** 14. грудня в Кремянці рівенський окружний суд має судити П. Борищука, М. і Ів. Лотоцьких, К. Романчука, В. Дудняка, С. Бобрика, О. Семеляка, О. Бобрика, Н. Махвинюка, Ф. Щура і О. Бульчака з арт. 28 і 154 § 2. к. к. за організування демонстрації 26. VI. ц. р. у с. Олексинці, кремянецького повіту на похороні вбитого поліцією підчас утечі Івана Марчука, який в 1919 р. убив кілька польських жовнірів, а потім, коли суд засудив його на 12 років вязниці, утік в 1921 р. з кремянецької вязниці і 11 років ховався в околиці свого рідного села. Обвинувачені вже 5 місяців сидять у вязниці і їм загрожує 10 років тюрми.

— **Пожежа млина.** В с. Мишківцях на Кремянеччині 5. грудня згорів вальцевий млин Б. Ковбського. Шкоди є на 5.000 дол.

— **Рівні вістки.** Найславнішу літературну нагороду Франції на цей рік т. зв. нагороду Ґонкурів дістав 32-літній письменник Ґюї Мазелін за свою повість „Вовки"; він журналіст із денника „Ентрансіжан", що дав свого часу відомі репортажі з Німеччини та Англії. — У Льондоні ввели вперше кінну поліцію і переконались, що вона виконує свої обовязки лекше та доцільніше, ніж пішка; її число буде від тепер значно збільшене. — На складах доків у Суезькому каналі вибухла пожежа і спричинила втрату на 150.000 фунтів шт. — Помер у Ню-Йорку капітан пароплаву „Европа" командант Джонсон. — Від 1. липня на головних залізничих шляхах в Англії 14.000 осіб скористало з вимкових знижок для туристів, які беруть білети на 17 днів; знижки такі великі, що подорожувати почали навіть ті, які досі і не думали оглядати інші місця. — Вчені археольоги сильно зацікавлені знаходками на юдській пустині; відкрили там передісторичні рисунки, зроблені на камінні; це перші цього роду знахідки у Палестині.



— **Новий винахід у летунстві.** В Гамбурзі поведено пробні лети на літаку нового типу. Літак цей без труду летить 300 км. на год., має підвозя, які підчас лету можна втягати в кадовб літака. Завдяки цьому значно меншає опір воздуха, а збільшується швидкість. „Люфтганза" хоче вживати ті літаки до постійної міжнародної служби.

— **Фрайд приготовляє новий твір.** Віденський учений Сіґмунд Фрайд, основник окремої ділянки психольоґії, званої „психоаналізою", підготовив нову книжку. Він має 76 літ і після довгої недуги хотів би ще перед смертю спростувати деякі пункти своєї теорії. Богато вчених роблять Фрайдові закид, що він зводить усі сни до чисто сексуальних спонук; інші твердять, що його тез не можна науково перевірити. Фрайд наведе у своїй новій студії чималу низку експериментів, зроблених іншими вченими на доказ, як символіка снів може стати засобом для лікарської діягнози і як снів можна вжити при лікуванні деяких психічних недуг. Сни, згідно з теорією Фрайда, є здійсненням наших притаєних бажань. Відомо, яку велику ролю грали сни у старовині. Хоча міліони людей щоденно має сонні марева, наука від століть не вміла використати цього величезного матеріялу для своїх цілей. Небувалий успіх теорій Фрайда можна подекуди розяснити тим, що він звернув увагу на цю так мало використану ділянку дослідів.

— **Француженка з ордером почесної леґії.** Цього року друга француженка дістала відзначення почесної леґії. Мин. року ця честь припала графині Ноай, великій поетці, — тепер пані Ф. Вільморен. Вона є головою і почесним членом кількох французьких і чужинних товариств для плекання дерев, квітів та ріллі. Сама вона походить із давньої англійської аристократичної родини, від славної красуні леді Гемільтон. Її чоловік був власником великої фірми з насіннями і великого заповідника з деревиною. У війні він згинув. Пані Вільморен почала вести сама фірму і засновувати в різних осередках Франції та в кольоніях школи й товариства для плекання квітів і дерев і поправи ріллі. Її фірма розпоряджає 72.000 акрами землі і 6000 особами, що працюють у ній.

— **Історія двох пенсіонатів.** Паризький суд для малолітніх займався недавно дуже неприємною справою. На його лавках засіло 15 панночок у віці від 14—18 літ, доньок найбільш поважних родичів з провінції, обвинувачених за... неморальні вчинки, яких вони мали допускатися в однім із публичних домів. Річ у тому, що згадані панночки мешкали в однім пенсіонаті при Бульонськім Ліску. Цей пенсіонат мав найліпшу славу під кожним оглядом і родичі з найбільшим довірям віддавали туди своїх доньок. Однак біля цьогож пенсіонату примістився небаром другий „пенсіонат", призначений для інтимних нічних сходин „золотої молоді" з „легкими" дівчатами. Якось так склалося, що дівчата з першого пенсіонату почали нічами перескакувати мур свого дому і перебували за дбни в другому „пенсіонаті"... Вислід: власник „пенсіонату" опинився у вязниці, дівчата одержали наганы, а оба пенсіонати замкнули.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Конечність надміру.

Скільки разів замачаю перо, щоби написати щось про монополь — стільки разів чорнило засхне на пері. Боюся просто зачіпати справу, яка пахне антипаньствовою аґітацією. Але рівночасно вона перва так пахне малим фейлетоном, що аж жижки трусяться.

Возьмім хочби тютюневий монополь. Купиш дешевий тютюн — фейлетон, купиш дорогий — ти можна — навіть ще не закуривши!

Я сам — чоловік з патріотичними нахилами і признаю, що патріотизм потрібний для кожного і майже в кожній справі.

Не можу тільки рішитися, чи потрібний він наприклад на опакуванні тютюну, циґар і ц. п. табаки.

Отшо пише про це „Господарка Народова" (ч. 23. з 1. XII. 1932):

„Пригляньмося коробці циґар марки „Про патрія". Є це, здається, найбільш патріотична коробка, яку собі можна уявити. На середині в колісці назви монополю — орел. По лівій стороні наліпка „в кровавім полі срібна пташка" — знов орел. Довкола коробки стяжка, що має кільканадцять емблемиків орла в червонім полі, між тим біло-червоні пружки, як на народній фестин. По правім боці коробки — гузар з часів варшавського князівства і удая з нинішньої доби. Коли отворити коробку, то очі, замрячені патріотичним зворушенням, побачать знову трьох вояків, окружених національними красками, під ними стріленький орлик, а над ними виблискує золотом напис: „Про патрія" — Для тебе Вітчино.

Але то ще не все. Є ще картон-прикривка, на якім вирисований святий вогонь і два орли, що його стережуть. Тремтючими руками отвираємо коробку. Що може воно скривати, як не найдорожчі памятки, листи, медалі...

В коробці лежить пять циґар. Лежить, так. Вже не пять, а чотири. Пяте саме курець запалив, а захлиснувшись димом аж закашлявся, так, що ледви може шепнути очарованій душі: „Dulce et decorum est pro patria mori".

З цього бачимо, що в тім випадку патріотизм навіть у такім надмірі є просто конечний. Без нього патріотично настроєний курець ледви чи відчинив би коробку. **Галактіон Чіпка.**

На протиалькогольному фронті.

Т-ВО „ВІДРОДЖЕННЯ" ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА.

Що-року Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження" з настанням зими кидає клич: Улаштовуйте мясничні забави без алькоголю! В цьому році особливо діймаюче дається у знаки грошева скрута та політичні злидні. Одначе серед загального пригноблення та отупіння тим голосніше нехай звучить наш зазив: Гоніть алькоголь з ваших забав, не затроюйте ним рідкі хвилини товариської розради та безтурботньої розривки! Не викидайте важко придбаних грошей на отруту і власну загибіль! Святкуйте тверезо свята, празники і забави!

Ці кличі кидаємо до всіх товариств, у першу чергу до тих, де гуртується молодь, цвіт і надія народу. Віримо, що вони найдуть численних слухачів і виконавців. Держім високо прапор тверезости!

„Відродження" має також обовязок поборювати нашого другого ворога, яким є тютюн. На жаль, ще досі клуби синього диму та нестерпний сопух затроюють повітря наших домів та публичних установ. Тому наше Т-во взиває усі українські установи, щоби на своїх сходинах вводили заборону курити тютюн, який убиває тверезу думку, затемнює мозок, поневолює самостійність та ініціятиву.

Ці дві резолюції, які Головна Рада „Відродження" ухвалила на свому засіданні у дні 22 листопада 1932 р., подаємо до відома всього громадянства, в надії, що воно разом з нами стане активно на протиалькогольному і протинікотинному фронті.

Головна Рада Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження".

РЕЗОЛЮЦІЇ ВСЕСТУДЕНТСЬКОЇ АНКЕТИ

Старанням Студ. Секції Абстинентів у Львові відбулася дня 21. листопада в Акад. Домі всестудентська протиалькогольна анкета, котру отворив студ. Утриско. Перший реферат про протиалькогольний рух за кордоном виголосив студ. Ступар, другий про новий протиалькогольний закон делеґат Т-ва „Відродження" дир. Герасимович.

По дискусії, в котрій забирали голос студенти Романишин, Атаманюк, Кравцівна, Старух, Костюк, Куник і Стецюк, ухвалено одноголосне такі резолюції (в скороченні):

1) Взиваємо все студентство здержатися від пиття і приступити до протиалькогольної акції.

2) Взиваємо всі студентські т-ва при уладжуванні балів і вечерниць обходитися без алькогольних напитків.

Пресовий референт.

ПОДЯКА БОГДАНА ЛЕПКОГО.

Щирим серцем дякую всім тим Інституціям, Товариствам і Корпораціям, всім знайомим і незнайомим, Паням і Панам, Ученим, Мистцям і Товаришам-Письменникам, що памятали про мене в день мойого 60-ліття та привітали мене щирими і гарними, а так для мене дорогими й незабутніми словами. Збережу ті привіти, як дорогоцінну памятку і як заохоту до дальшої праці. Зі словами великого поважання і сердечної вдяки

Богдан Лепкий.

— Секрети псевдонімів. Голівудські екранові зорі, що мають славу, зрештою справедливу, дідінерів, виїзжаючи у світ, використовують нераз цю славу для міліонових інтересів. Каліфорнійська влада має часто з приводу таких неясних трансакцій процеси і вважала недавно своїм обовязком подати до відома всього світа, як дійсно називаються деякі славні голівудські артисти. „Божеська" Грета має прізвище не Ґарбо, а Ґуставсон, Фербанкс це Ульман, Новарро — Саманеґо, красуні Мек Мюрей це звичайна Марія Кеніґ, Рене Адоре — Жеанна де ля Фонт, Аніта Пейдж зветься Помарес. Що прізвище, то розчарування!

— Зразок культури. Денник „Таймс" має свій власний готель. У порозумінні з ріжними громадянськими та релігійними установами управа цього готелю відступила 10 відсотків кімнат безплатно для осіб, які не мають покищо засобів платити за них. Кожний такий гість може мешкати 6 місяців і заплатити за кімнату аж за 3 роки. Безплатні гості мешкають всуміш з іншими так, що ніхто не знає про їхній матеріяльний стан.

— Св. Катерина у Парижі. Париська преса передає деякі характеристичні подробиці із цьогорічного свята „св. Катерини". 25. листопада це веселий день у Франції. Св. Катерина, покровителька незамужніх дівчат від 25-го року життя; це та межа, після якої дівчина зветься „старою панною". Давній звичай дозволяє дівчатам у день св. Катерини цілувати прилюдно на вулиці хлопців, які їм до вподоби; це може заступати освідчини. Цього року вперше звернули увагу, що цей віковий звичай заломався; справжні обійми заступає часто цілунок, пересланий рукою. 7000 незамужніх парижанок квітчало статую св. Катерини і зібралось згодом у „Люнапарку", де йшли танці і змагання за нагороду краси. В одній великій крамниці самі „Катеринки" влаштували драматичну виставу; в інших ішла цілу ніч забава з шампанським.

СПОРТ.

АНКЕТА У СПОРТ. СПРАВАХ.

Заповіджена на день 11. ц. м. анкета Українського Спорт. Союзу у спортових справах не відбудеться з огляду на свято „Просвіти". Та анкета відбудеться в неділю 18. ц. м. з тою самою програмою („Українська Бесіда", год. 11-в).

„ОГНІСКО" ВХОДИТЬ ДО А-КЛ.

Вчора відбулися в Ярославі рішаючі змагання за вхід до А-кляси між ярославським Огніском і самбірською Короною. Змагання закінчилися перемогою Огніска 2:1, тому ярославська дружина входить до А-кляси львівської округи.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 9. XII. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 19—21 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 6·80—6·90 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театр.

Великий Міський Театр.

Субота, 10. XII. год. 7.30 веч. „Безломний лікар" (Абон. 1. Ціни найнижчі).

Неділя, 11. XI. год. 3.15 попол. Опера.

Неділя, 11. XII. год. 7.30 веч. „Занадто правдиве, щоби було добре". (Ціни знижені).

Театр Ріжнородностей.

Субота, 10. XII. год. 7.30 веч. Премієра „Роскіш чесности" Пірянделля (Абон. 4).

Неділя, 11. XII. год. 3.30 попол. „Цілунок перед зеркалом" (Абон. 3. Ціни найнижчі).

Неділя, 11. XII. год. 7.30 веч. „Роскіш чесности" (Абон. 4).

Кіна.

АДРІЯ: Пат і Патахон і Льорель і Гарді.

АПОЛЬО: „Банда Бубуля".

АТЛЯНТІК: „Пісня ночі".

КАСІНО: „Арсен Люпін — джентельмен-вломник".

КОЛЬОСЕЙ: „Княжна на відпустці", „Гумор — то ми!"

КОПЕРНИК: „Під фальшивим прапором".

МАРУСЕНЬКА: „Під фальшивим прапором".

МІРАЖ: „Любка з Таїті" та Льорель і Гарді.

ОАЗА: „Жовта маска" й ревія.

ПАЛЯС: „100 метрів кохання".

ПАН: „Побідник".

ПАСАЖ: „Буфальо-Біл" і додатки.

ПРОМІНЬ: „Домагаюся розводу" й ревія.

СТИЛЕВЕ: „Облава Парижа".

УТІХА: „В погоні за чорною маскою" (Гарі Піль).

ХИМЕРА: „Шангай-Експрес (з Марлене Дітріх).

Закордонне радіо.

Субота, 10. грудня 1932.

Кенігсберг (217,1) „Дер Райзекамерад" оп. Мозера на осн. Андерсена, **Ляйпціг** (389,6) 20.00 Веселий вечір, **Бреслав** (325) 11.30 Концерт, 20.00 Веселий вечір, 22.30 Музика, **Штрасбург** (345,2) 18.00 Концерт, **Білгород** (430,4) 20.30 Концерт, **Рим** (441,2) 13.00 Музика, **Відень** (517,2) 15.15 Спів, Йосифина Странски, 16.45 Студентські пісні, 19.40 Шлягери, 20.15 „Сіґурд Йорзальфар" песа Берисона, **Будапешт**(550,5) 17.00 Циг. орхестра, 18.00 Сонати, 19.40 Вес. вечір, 20.45 Солісти, **Харків** (937,5) 10.00, 15.00, 19.00 Концерт, 11.00 Звуковик. 24.00 Танкова музика,**Давентрі** (1554,4) 22.50 Вечір Чайковського.

Неділя, 11. грудня 1932.

Братислава (278,8) 11.00 Музика, **Бреслав** (325) 12.15, 20.00 Концерт, **Міляно** (331,4) 20.30 „Князь Ігор" оп. Бородіна, **Гельсінгфорс** (368,1) 17.35 Арфа, 18.35 Концерт, **Білгород** (430,4) 11.20 Концерт, **Рим** (441,2) 13.30 Музика, 20.45 „Зірка екрану" оп. Джільберта, **Прага** (488,6) 9.55 Спів, Борис Ставчулов, 20.30 Концерт, **Відень** (517,2) 9.25, 12.45 Концерт, 20.00 „Дас Файльхенмедель" оп. Гельмесбергера, **Будапешт** (550,5) 19.00 Циг. орхестра, **Харків** (937,5) 10.00, 15.00, 16.35, 19.00 Концерт, 17.30 Літ.-муз. звязцін, 24.00 Нар. пісні.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 10. грудня 1932.

11.40 Огляд преси, 11.58 Час, 12.10, 16.00 Грамофон, 13.10 Метеорольоґ. комунікат, 13.15 Шк. поранок, 15.15 Господар. комунікат, 15.25 Військові вістки, 15.35 „Веселі ляльки", 16.47 Причини побіди більшовиків в 1917 р., 17.00, 17.30, Авд. для хорих, легка орхестра, 17.40 Відчит, 17.55 Театр. комунікат, 18.00 Жидівська музика, 18.55 Фільма здоганяє літературу, 19.30 На овиді, 19.45 Прес. рад. денник, 20.00 Легка музика, спортові вістки, 22.05 Шопенові твори, 22.40 На польському Поділлі, 22.55 Комунікати, 23.00 Танкова музика.

Неділя, 11. грудня 1932.

11.58 Час, 12.10 Метеорольоґ. комунікат, 12.45 Симф. поранок, 14.00 Рільн. метеор. комунікат, 14.05 Ґрамофон, 14.15 Почт. лісова скринька, 14.25, 15.00 Музика, 14.40 Правн. ґутірка для рільників. 16.00 Для молоді: „Що чувати в світі", „Не було вас — був ліс", 16.25 Ґрамофон. Сільва рерум, 16.45 Балачка з молодими та старшими, 17.00 Фортепян, Юл. Карої, 18.00 Танк. музика, Три знаки запиту, 19.00 Всячина, грамофон, 19.25 Іграшка припадку й моральности, 20.00, 21.10 Концерт, 21.00, 21.02 Спорт, 22.00 Легка музика, 22.55 Комунікати, 23.00 Танк. музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Загальні Збори Товариства „Українська Бесіда" в Станиславові відбудуться дня 17. грудня в кімнатах Т-ва о год. 18. У разі браку в означеному часі достаточної кількости членів, Збори відбудуться в год. 19. того самого дня з таким порядком нарад: 1. Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів, 2. Справоздання голови з діяльности Т-ва за 1932 р. 3. Справоздання скарбника. 4. Справоздання Контрольної Комісії. 5. Абсолюторія для уступаючого Виділу. 6. Вибір нового Виділу. 7. Внески й запити. — **Виділ.** 988 1—1

Звичайні Загальні Збори Повітового Кружка „Рідної Школи" в Рогатині відбудуться дня 24. грудня 1932 (субота) в салі будинку Української Повітової Каси в 1. годині попол. з таким денним порядком: 1) Відкриття Загальних Зборів. 2) Відчитання протоколу з останніх Звичайних Загальних Зборів. 3) Звідомлення Старшини з діяльности Кружка за минулий адміністраційний рік. 4) Звідомлення Контрольної Комісії і уділення абсолюторії. 5) Вибір нової Старшини і Контрольної Комісії. 6) Внески й запити. На випадок недостачі комплету відбудуться Збори годину пізніше при якомунебудь числі членів. — **Старшина Повітового Кружка „Рідної Школи" в Рогатині.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає



Присилайте передплату!